

Inledning

Offentlig upphandling är en process för inköp av varor, tjänster och entreprenader som görs av offentlig sektor och som regleras av Lagen om offentlig upphandling (LOU). Syftet med reglerna är att säkerställa att myndigheter behandlar alla leverantörer på marknaden, som vill få affärskontrakt med offentlig sektor, på lika villkor.

Regelverket för offentlig upphandling är likadant i hela EU och bygger på ett EU-direktiv. Myndigheterna ska enligt direktivet vara sakliga och välja leverantör med hänsyn enbart till det som köps. Annan hänsyn, som lojalitet mot det egna landets leverantörer eller lojalitet mot tidigare leverantörer får inte förekomma. Valet av leverantör ska ske på affärsmässig grund och göras hos den leverantör som erbjuder den bästa varan/tjänsten/entreprenaden till det bästa priset utifrån angivna förutsättningar.

MDH:s regler för upphandling och inköp styrs av *Regler för inköp och upphandling*.

Upphandlingsrättsliga principer

De lagar som styr all offentlig upphandling bygger på fem grundprinciper enligt 1 kap. 9 § LOU. Bestämmelserna i upphandlingslagarna ska alltid tolkas mot bakgrund av dessa.

- **Icke-diskriminering**
Principen om icke-diskriminering innebär att det är förbjudet att direkt eller indirekt diskriminera en leverantör på grund av omständigheter som exempelvis nationalitet. Den upphandlande myndigheten får därmed inte ställa några krav som enbart svenska företag kan känna till eller utföra.
- **Likabehandling**
Principen om likabehandling innebär att alla leverantörer ska ges samma förutsättningar. Alla leverantörer måste till exempel få tillgång till samma information samtidigt så att inte någon leverantör gynnas framför en annan leverantör. Det anses också strida mot likabehandling om det för en viss vara eller tjänst ställs krav på tillverkare, ursprung, särskilt framställningssätt, varumärke, patent eller typ såvida det inte motiveras av föremålet för upphandlingen samt åtföljs av orden ”eller likvärdig”.
- **Ömsesidigt erkännande**
Principen om ömsesidigt erkännande innebär att intyg och certifikat som har utfärdats av en medlemsstats behöriga myndigheter ska vara giltiga också i övriga EU/EES-länder.

Detta kopplas till den grundläggande EU-rättsliga principen om fri rörlighet för varor och tjänster samt principen om etableringsfrihet.

- **Proportionalitet**

Principen om proportionalitet innebär att kraven på leverantören och på varan eller tjänsten måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som ska upphandlas. De krav som ställs ska vara både lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Om det finns flera alternativ bör det alternativ väljas som är minst belastande för leverantören.

- **Öppenhet**

Principen om öppenhet (även kallad transparensprincipen) innebär att den upphandlande myndigheten är skyldig att skapa öppenhet och lämna information om upphandlingen och det praktiska tillvägagångssättet vid denna. Förfrågningsunderlaget ska vara klart och tydligt formulerat och innehålla samtliga krav som ställs.

Upphandlingsförfaranden

Det finns flera olika upphandlingsförfaranden inom offentlig upphandling. Vilket förfarande som väljs beror på kontraktets värde och hur det aktuella behovet enklast kan tillgodoses med bästa affärsmässiga resultat. Upphandlingsprocessen ser olika ut beroende på vilket förfarande som den upphandlande myndigheten väljer.

[Läs mer om upphandlingsförfaranden på upphandlingsmyndighetens webbplats](#)

Tröskelvärde

Tröskelvärde är ett beloppsvärde som avgör om en upphandling ska ske enligt de direktivstyrda eller de nationella reglerna. De är fastställda till en nivå där företag inom EU/EES förväntas vara intresserade av att lägga anbud över nationsgränserna.

[Läs mer om tröskelvärde på upphandlingsmyndighetens webbplats](#)

Beräkning av kontraktets värde

Kontraktets värde behöver beräknas för att avgöra om en upphandling hamnar över eller under tröskelvärdena. Beräkningen av kontraktets värde ska ske utifrån tidpunkten då upphandlingen annonseras. Beräkningen ska baseras på hela kontraktperioden inklusive eventuella optioner och förlängningar som om de utnyttjas. Moms ska inte medräknas när värdet för kontraktet beräknas.

MDH:s upphandlingsprocess

Förberedelse

MDH förbereder ett förfrågningsunderlag där det tydligt framgår vilka krav som ställs på leverantören. För att få en bra uppfattning av marknaden gör MDH en marknadsundersökning vid behov.

För en leverantör kan det uppfattas som onödigt eller felaktigt att vissa krav ställs eller att en viss utvärdering valts. Det står dock alltid den upphandlande myndigheten fritt att bestämma upphandlingens genomförande och innehåll så länge LOU och de grundläggande principerna iakttas.

Annonsering

MDH samarbetar med företaget Visma Opic gällande annonsering och distribution av förfrågningsunderlag och övriga handlingar gällande pågående upphandlingar.

Upphandlingar under tröskelvärdet med undantag för direktupphandlingar återfinns alltid i Visma Opic's elektroniska databas för publicering på Visma Opic's webbplats och kan även finnas i tidningen Anbuds Journalen.

Upphandlingar över tröskelvärdet annonseras, förutom på samma sätt som förenklade upphandlingar, även i Europeiska Gemenskapens Tidning (EGT/TED).

För att kunna lämna ett bra anbud behöver leverantören ha all nödvändig information om upphandlingen samt förstå det som står i förfrågningsunderlaget. Om det finns oklarheter kring upphandlingen kontakta den upphandlande myndigheten och fråga.

Leverantören ska i anbudet visa att de krav som ställs i inbjudan uppfylls. Om leverantören inte visar att de ställda kraven uppfylls eller inte svarar på frågorna, betraktar MDH detta som att kraven inte kan uppfyllas eller att kravet inte accepteras. Uppfylls inte samtliga obligatoriska krav i upphandlingen kommer anbudet att förkastas.

Leverantören ska följa anvisningarna i förfrågningsunderlaget. Det är av yttersta vikt att anbudet innehåller samtliga efterfrågade uppgifter, särskilt då möjligheten för den upphandlande myndigheten att efter anbudstidens utgång inhämta eller begära att leverantören ska inkomma med förtydliganden eller kompletterande uppgifter är mycket begränsad enligt gällande regelverk för offentlig upphandling.

Leverantören uppmanas att noggrant gå igenom anbudet innan det lämnas in, för att kontrollera att den efterfrågade informationen finns med i anbudet, samt kontrollera att samtliga bilagor bifogats anbudet.

Observera att ställda krav ska vara uppfyllda senast sista anbudsdag, såvida inte annat uttryckligen anges i anslutning till kravet i förfrågningsunderlaget.

Öppning

Anbudsöppning sker efter sista anbudsdagen. Det är alltid två anbudsöppnare som närvarar vid anbudsöppningen.

Utvärdering

I normalfallet tar det cirka 3-6 veckor att utvärdera anbud. Anbud utvärderas antingen enligt

- *lägsta pris* - den leverantör som uppfyller minimivån och har det lägsta priset vinner upphandlingen.
eller
- *det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet* – pris och tilldelningskriterier sammanvägs för de leverantörer som uppfyllt minimivån enligt den modell som angetts i förfrågningsunderlaget. Den leverantör som har det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet vinner upphandlingen.

Beslut

Alla leverantörer meddelas om vilken eller vilka leverantörer som tilldelas kontraktet, samt motivering till beslutet i ett tilldelningsbeslut.

Absolut sekretess gäller fram till att den upphandlande myndigheten fattar beslut om att tilldela kontraktet till en leverantör eller avbryta upphandlingen. Det betyder att myndigheten inte får lämna ut några uppgifter om anbudet under själva upphandlingsprocessen till någon annan än den som lämnat uppgiften.

När tilldelningsbeslutet har meddelats är huvudregeln att anbud, protokoll och beslut i upphandlingen blir offentliga. Bara i de särskilda situationer som framgår av lagstiftningen får den upphandlande myndigheten fortsätta att sekretessbelägga uppgifterna. Priset i det vinnande anbudet kan normalt inte sekretessbeläggas.

Avtal

MDH får endast anlita bolag som har betalat skatt och sociala avgifter enligt de regler som gäller i det land företaget är registrerat i. Innan avtal signeras med svenska bolag kontrollerar högskolan att de har F-skattsedel, betalar skatt, är registrerade för moms och, om det finns anställda i företaget, betalar arbetsgivaravgifter.

När tilldelningsbeslutet är skickat och avtalsspärren löpt ut kan avtal med vinnande leverantör tecknas.

Uppföljning

När avtalet träder i kraft är det viktigt att med uppföljning. Vilka delar som ska följas upp brukar i normalfallet stå angivet i avtalet.

Hur man överprövar

I enlighet med bestämmelsen i 16 kap. 11 § jämte 16 kap 1 § lag om offentlig upphandling (2007:1091) ska en eventuell ansökan om överprövning av ifrågavarande upphandling ha inkommit till förvaltningsrätten före utgången av avtalsspärren. En eventuell ansökan om överprövning ställas till förvaltningsrätten i Uppsala.

Förvaltningsrätten kan besluta:

- att upphandlingen är korrekt utförd
- att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts
- att upphandlingen måste göras om

Som en följd av detta kan avtalet inte signeras innan överprövningstiden på tio dagar har löpt ut. Sker ett överklagande kan avtalet inte signeras förrän tio dagar efter domstols beslut vunnit laga kraft.